AKCEPTUJĘ

Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Małgorzata Guła

Rzeszów, 2022-11-14

S-I.9452.2.2022.EK

Analiza ankiety dotyczącej realizacji zadań powiatu, wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, realizacji niektórych zadań wynikających z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 oraz prowadzonych działań wobec osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie - dane za 2021 rok.

Opracowanie zostało przygotowane w oparciu o informacje zgromadzone na podstawie analizy ankiet przesłanych do Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie przez 21 powiatowych centrów pomocy rodzinie, a także 2 miejskie ośrodki pomocy rodzinie i 2 miejskie ośrodki pomocy społecznej, realizujące zarówno zadania gminy, jak i zadania powiatu. Łącznie dane uzyskano od 25 podmiotów.

1. **Opracowanie i realizacja powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie *(art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).***

Z dokonanego badania ankietowego wynika, iż 24 z 25 powiatów/miast realizujących zadania gminy i powiatu, posiadały w 2021 r. opracowane powiatowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W przypadku miast na prawach powiatu w 3 przypadkach były to Miejskie Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w jednym przypadku zadania powiatu ujęto w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. 1 powiat takiego programu nie posiadał. Jako przyczynę wskazano przedłużający się proces opracowania i przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu, którego powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest integralnym elementem.

17 powiatów/miast na prawach powiatu, wykazało wykonanie wszystkich zadań ujętych w ww. programach. Wśród zadań realizowanych w 2021 roku wymieniano między innymi:

- Udzielanie specjalistycznej pomocy: prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i in. osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie terapii, w tym terapii rodzinnej.
- Działania interwencyjne.
- Interwencja kryzysowa.
- Zapewnienie osobom i rodzinom dotkniętym przemocą bezpiecznego schronienia, miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej, mieszkaniu kryzysowym.
- Działalność OIK, kontynuacja.
- Zabezpieczenie możliwości udzielenia schronienia rodzinom dotkniętym przemocą w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Udział w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.
- Powadzenie grupy wsparcia dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie grupy wsparcia dla pracowników OPS, bieżące doradztwo i wsparcie merytoryczne.
- Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Monitorowanie zachowań uczestników programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie po zakończeniu programów.
- Monitorowanie zachowań uczestników programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie po zakończeniu programów.
- Współpraca pomiędzy PCPR w sprawie udziału osób w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Działania edukacyjno-profilaktyczne.
- Szkolenia dla rodziców doskonalące ich umiejętności wychowawcze.
- Organizacja szkoleń.
- Udział w szkoleniach kadry PCPR, OIK, OPS.
- Przeprowadzenie lokalnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
- Realizacja akcji informacyjnych, profilaktycznych, edukacyjnych.
- Upowszechnianie informacji o możliwościach i formach pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej i in.
- Przygotowanie informatora o instytucjach oferujących pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

- Zamieszczenie informatora o instytucjach oferujących pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie na stronie internetowej PCPR, przekazanie do Sądu, Prokuratury, Komendy Powiatowej Policji, ośrodków pomocy społecznej.
- Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie.
- Przygotowanie artykułu o interwencji kryzysowej.
- Ścisła współpraca z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Dystrybucja materiałów informacyjnych: ulotki, foldery.
- Organizacja konferencji poświęconych problematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- I in.

7 powiatów i 1 miasto na prawach powiatu nie zrealizowało wszystkich zadań zawartych w powiatowych programach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie przewidzianych na rok 2021. Jako przyczyny wykazywano między innymi:

- Braki kadrowe, w tym także brak kadry spełniającej wymagania kwalifikacyjne do realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
- Niepowodzenia związane z realizacją programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, z uwagi na brak osób chętnych lub skierowanych do udziału w tym przedsięwzięciu.
- Trudności z motywowaniem osób doznających przemocy w rodzinie do udziału w grupach wsparcia.
- Ograniczenia finansowe i lokalowe.
- Realizację zadań w sposób ciągły, na przestrzeni całego czasookresu obowiązywania programu.
- Ograniczenia i utrudnienia w działalności instytucji w związku z pandemią COVID-19.
- I in.

2. **Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym, mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci**

w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie *(art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).*

W 2021 roku na terenie województwa podkarpackiego 20 powiatów, w tym 3 miasta na prawach powiatu, posiadały opracowane programy służące działaniom profilaktycznym, mające na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Łącznie wykazano 26 opracowanych programów.

Pozostałe 4 powiaty oraz 1 miasto nie wykonały ww. zadania. Podawano następujące uzasadnienia:

- brak środków finansowych,
- wykonywanie działań w ww. zakresie przez inne instytucje, np. specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, poradnię psychologiczno-pedagogiczną i in.,
- brak możliwości realizacji zadania ze względu na ograniczenia w działalności instytucji w związku z pandemią koronawirusa COVID-19,
- zagadnienia dotyczące działań profilaktycznych zawarte są w treści powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- brak opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a co za tym idzie brak możliwości opracowania programów profilaktycznych.

Biorąc po uwagę powyższe, należy dodatkowo zauważyć, że poziom merytoryczny ww. oddziaływań pozostaje nadal bardzo zróżnicowany, niektóre z wykazywanych programów nie noszą znamion działań systemowych.

3. **Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia *(art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)*.**

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują:

- jeden ośrodek wsparcia, działający w ramach Stalowowolskiego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej, który dysponuje 6 miejscami hostelowymi oraz pomocą psychologiczną (tj. interwencją, wsparciem, psychoterapią), pomocą socjalną, poradnictwem pedagogicznym (poradnictwem rodzinnym), opieką pedagogiczną, wychowawczą, poradnictwem prawnym, psychoedukacją, a także wsparciem merytorycznym dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w obszarze interwencji kryzysowej.
- cztery specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (Gorzyce - powiat tarnobrzeski, Korytniki - powiat przemyski, Lesko - powiat leski, Nowa Sarzyna - powiat leżajski), dysponujące łącznie 88 miejscami stacjonarnymi, realizujące poradnictwo

psychologiczne, prawne, socjalne, pedagogiczne, prowadzące grupy wsparcia, grupy psychoedukacyjne, zabezpieczające pomoc socjoterapeutyczną i terapeutyczną.

Pozostałe powiaty, jako zabezpieczenie potencjalnych potrzeb klientów w zakresie korzystania z ośrodków wsparcia wykazują np. korzystanie z usług specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, lokalnych ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej, świadczenie pomocy psychologicznej, prawnej, psychoterapeutycznej w ramach działalności PCPR. Osoby pokrzywdzone przestępstwem mogą również uzyskać pomoc w lokalnych Punktach Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem.

4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej *(art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).*

W 2021 r. na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 15 ośrodków interwencji kryzysowej, 11 dysponujących miejscami hostelowymi (łącznie 83 miejsca) oraz 4 nieposiadające tej formy pomocy.

12 ośrodków interwencji kryzysowej pozostaje w strukturze powiatowych centrów pomocy rodzinie lub ośrodka pomocy społecznej/miejskiego ośrodka pomocy rodzinie. Lokalizację oraz zakres działalności podkarpackich ośrodków interwencji kryzysowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Wykaz ośrodków interwencji kryzysowej (OIK).

Lp.	Powiat/Miasto na prawach powiatu	Nazwa Ośrodka Interwencji Kryzysowej	Dane teleadresowe Ośrodka Interwencji Kryzysowej	Dostępne formy pomocy	Liczba miejsc stacjona-rnych	Liczba osób, które w 2021 r. korzystały z pomocy OIK
1.	Bieszczadzki	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych	ul. Bełska 22 38-700 Ustrzyki Dolne tel. 13/4712532, 17/4712530 e-mail: pcpr@bieszczadzki.pl	Udzielanie specjalistycznego poradnictwa oraz zapewnienie pomocy w formie schronienia w hostelu.	5	78
2.	Dębicki	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy	ul. Gawrzyłowska 31 39-200 Dębica tel. 14/6703342 e-mail: oik@oik.debica.pl	Pomoc psychologiczna, prawna, pedagogiczna, zapewnienie pomocy w formie schronienia w hostelu.	12	215
3.	Jasielski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej pozostający w strukturze Powiatowego	ul. Modrzejewskiego 12 38-200 Jasło tel. 13/4485838, 13/4483440 e-mail: oik@pcprjaslo.info	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne, prawne, oddziaływania	0	58

		Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle		terapeutyczne, opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.		
4.	Kolbuszowski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kolbuszowej	ul. 11-go Listopada 10 36-100 Kolbuszowa	Poradnictwo socjalne, rodzinne, pedagogiczne, spotkania rodzinne, konsultacje i porady psychologiczne, grupy wsparcia, hostel.	5	186
5.	Krosno miasto	Dział Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie	ul. Legionów 8 38-400 Krosno tel. 13/4202687 e-mail: oik@moprkrosno.pl	Poradnictwo socjalne, psychologiczne i prawne.	9	300
6.	Krośnieński	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie	ul. Bieszczadzka 1 38-400 Krosno tel. 13/4375732, 13/ 4375766 e-mail: sekretariat@pcprkrosno.pl Hostel: ul. Zadwór 15 38-440 Iwonicz Zdrój	Poradnictwo: prawne, socjalne, pedagogiczne oraz wsparcie psychologiczne.	4	114
7.	Leżajski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Leżajsku	ul. M.C. Skłodowskiej 8 37-300 Leżajsk tel. 17/2421300, 17/2428258 w. 19, e-mail:pcprlezajsk@gmail.com	Poradnictwo psychologiczne, socjalne, instruktora ds. profilaktyki uzależnień.	0	42
8.	Lubaczowski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie	ul. Piłsudskiego 8 37-600 Lubaczów tel. 16/7362087 e-mail: pcpr@lubaczow.powiat.pl	Poradnictwo i pomoc psychologiczna, poradnictwo socjalne, pomoc prawna.	0	31
9.	Łańcucki	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie	ul. Piłsudskiego 70/5 37-100 Łańcut tel. 17/2258028 e-mail: pcprwlancut@poczta.onet.pl	Pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna, poradnictwo socjalne.	0	130
10.	Niżański	Caritas Diecezji Sandomierskiej Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem	ul. Rzeszowska 35 37-420 Rudnik nad Sanem tel. 607302198, 15/6492186 e-mail: oikrudnikns@wp.pl	Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne.	10	215

11.	Ropczycko-Sędziszowski	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ropczycach	ul. Konopnickiej 3 39-100 Ropczyce tel. 17/2212566 e-mail: poik@pcpr-ropczyce.pl	Interwencja kryzysowa, w tym tymczasowe schronienie w hostelu, poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, prawne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne, grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy, program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc.	4	104
12.	Rzeszowski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnie	ul. Rzeszowska 5 36-051 Górno tel. 518736839, 885696640 e-mail: oik@powiat.rzeszow.pl, oik.gorno@poczta.fm	Poradnictwo: prawne, psychologiczne, socjalne, pedagogiczne, doradztwo rodzinne. Grupowe formy pomocy: grupa wsparcia „Orchidea".	12	163
13.	Rzeszów miasto	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie, Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej	ul. Jagiellońska 26 35-025 Rzeszów OPSiIK ul. Skubisza 4 35-207 Rzeszów tel. 17/8533927, 17/8630253 e-mail: sekretariat@mopsrzeszow.pl	Poradnictwo prawne, poradnictwo i pomoc psychologiczna, pedagogiczna, poradnictwo rodzinne i socjalne, schronienie w hostelu.	12	1063
14.	Stalowowolski	Stalowowolski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej	ul. Polna 18 37-464 Stalowa Wola tel. 15/6425293 e-mail: sowiik@sowiik.pl	Schronienie w hostelu, pomoc psychologiczna (interwencja, wsparcie, psychoterapia), pomoc socjalna, poradnictwo pedagogiczne (poradnictwo rodzinne), opieka pedagogiczna, wychowawcza, poradnictwo prawne, psychoedukacja, wsparcie merytoryczne dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz	6	319

				w obszarze interwencji kryzysowej.		
15.	Strzyżowski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzyżowie	ul. Parkowa 7 38-100 Strzyżów tel. 17/2211440, fax 17/2761034 e-mail: pcpr@strzyzow.un.pl Hostel: ul. Parkowa 3/3 38-120 Czudec	Poradnictwo: prawne, psychologiczne, socjalne.	4	0
	Razem	**15**	-	-	**83**	**3018**

Formy pomocy realizowane w 2021 r. przez poszczególne ośrodki interwencji kryzysowej oraz liczbę osób z nich korzystających (osoby z problemem przemocy w rodzinie), przedstawiają zamieszczone poniżej tabele. Dane odnoszą się do 15 ośrodków interwencji kryzysowej.

a) Poradnictwo i pomoc prawna.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	12	12	0	0
2	dębicki	0	0	0	0
3	jasielski	0	0	0	0
4	kolbuszowski	0	0	0	0
5	**Krosno miasto**	46	41	5	0
6	krośnieński	43	41	2	0
7	leżajski	0	0	0	0
8	lubaczowski	4	4	0	0
9	łańcucki	1	1	0	0
10	niżański	0	0	0	0
11	ropczycko-sędziszowski	9	9	0	0
12	rzeszowski	8	8	0	0
13	**Rzeszów miasto**	11	8	3	0
14	stalowowolski	0	0	0	0
15	strzyżowski	0	0	0	0
		134	**124**	**10**	**0**

b) Poradnictwo i pomoc psychologiczna.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	2	2	0	0
2	dębicki	39	24	15	0
3	jasielski	9	9	0	0
4	kolbuszowski	66	36	17	13
5	**Krosno miasto**	34	26	5	3
6	krośnieński	15	8	2	5
7	leżajski	18	13	5	0
8	lubaczowski	7	6	1	0
9	łańcucki	14	13	0	1
10	niżański	18	14	1	3
11	ropczycko-sędziszowski	5	3	2	0
12	rzeszowski	58	26	5	27
13	**Rzeszów miasto**	50	31	12	7
14	stalowowolski	61	46	4	11
15	strzyżowski	0	0	0	0
	Razem	**369**	**257**	**69**	**70**

c) Poradnictwo socjalne.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	1	1	0	0
3	dębicki	0	0	0	0

5	jasielski	0	0	0	0
6	kolbuszowski	133	83	43	7
7	**Krosno miasto**	130	84	46	0
8	krośnieński	25	5	20	0
10	leżajski	0	0	0	0
11	lubaczowski	10	6	2	2
12	łańcucki	2	2	0	0
14	niżański	2	1	0	1
18	ropczycko - sędziszowski	0	0	0	0
19	rzeszowski	14	5	0	9
20	**Rzeszów miasto**	0	0	0	0
22	stalowowolski	4	4	0	0
23	strzyżowski	0	0	0	0
	Razem	**320**	**191**	**111**	**19**

d) Poradnictwo i pomoc pedagogiczna.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	0	0	0	0
2	dębicki	0	0	0	0
3	jasielski	3	1	0	2
4	kolbuszowski	65	41	24	0
5	**Krosno miasto**	0	0	0	0
6	krośnieński	14	8	5	1
7	leżajski	0	0	0	0
8	lubaczowski	0	0	0	0
9	łańcucki	0	0	0	0
10	niżański	0	0	0	0
11	ropczycko - sędziszowski	0	0	0	0
12	rzeszowski	15	5	0	10
13	**Rzeszów miasto**	0	0	0	0
14	stalowowolski	42	40	2	0
15	strzyżowski	0	0	0	0
	Razem	**139**	**95**	**31**	**13**

e) Inny rodzaj poradnictwa.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	0	0	0	0
2	dębicki	0	0	0	0
3	jasielski	6	5	1	0
4	kolbuszowski	6	3	3	0
5	**Krosno miasto**	0	0	0	0
6	krośnieński	0	0	0	0
7	leżajski	1	1	0	0
8	lubaczowski	0	0	0	0
9	łańcucki	0	0	0	0
10	niżański	0	0	0	0
11	ropczycko-sędziszowski	2	2	0	0
12	rzeszowski	18	14	4	0
13	**Rzeszów miasto**	0	0	0	0
14	stalowowolski	336	18	0	318
15	strzyżowski	0	0	0	0
	Razem	**369**	**43**	**8**	**318**

f) Schronienie w hostelu.

L.P.	powiat	liczba osób ogółem	liczba kobiet	liczba mężczyzn	liczba dzieci
1	bieszczadzki	0	0	0	0
2	dębicki	0	0	0	0
3	jasielski	0	0	0	0
4	kolbuszowski	7	2	0	5
5	**Krosno miasto**	0	0	0	0

6	krośnieński	0	0	0	0
7	leżajski	0	0	0	0
8	lubaczowski	0	0	0	0
9	łańcucki	0	0	0	0
10	niżański	2	1	0	1
11	ropczycko-sędziszowski	0	0	0	0
12	rzeszowski	13	5	0	8
13	**Rzeszów miasto**	2	1	1	0
14	stalowowolski	19	9	0	10
15	strzyżowski	0	0	0	0
	Razem	**43**	**18**	**1**	**24**

g) Liczba wypełnionych przez OIK formularzy „Niebieska Karta-A".

L.P.	powiat	NK-A
1	bieszczadzki	1
2	dębicki	0
3	jasielski	1
4	kolbuszowski	4
5	**Krosno miasto**	8
6	krośnieński	0
7	leżajski	0
8	lubaczowski	3
9	łańcucki	1
10	niżański	0
11	ropczycko - sędziszowski	4
12	rzeszowski	1
13	**Rzeszów miasto**	5
14	stalowowolski	1
15	strzyżowski	0
	Razem	**29**

h) Udział pracowników OIK w działaniach Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych w gminach (uwzględniono miasta i powiaty prowadzące OIK).

Czy pracownicy OIK wchodzili w skład Zespołów Interdyscyplinarnych w gminach?			Czy pracownicy OIK wchodzili w skład grup roboczych w gminach na swoim terenie?		
tak	nie	liczba gmin	tak	nie	liczba gmin
8	**7**	**11**	**8**	**7**	12

W przypadku braku na terenie powiatu ośrodka interwencji kryzysowej, informowano o następujących sposobach zabezpieczania potrzeb klientów w opisanym zakresie:

- możliwość skorzystania z oferty Punktu Interwencji Kryzysowej, gdzie udzielane jest poradnictwo socjalne, psychologiczne, prawne, pedagogiczne, rodzinne i in.,
- w ramach punktu interwencji kryzysowej prowadzone jest mieszkanie interwencyjne,
- zabezpieczenie potrzeb przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- możliwość skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w ramach Powiatowego Zespołu do Spraw Interwencji Kryzysowej, udzielane są porady psychologiczne, prawne socjalne,
- możliwość skorzystania z pomocy realizowanej przez Dział Interwencji Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Zapobiegania Uzależnieniom,
- działania w zakresie interwencji kryzysowej realizuje PCPR w ramach specjalistycznego poradnictwa,

– możliwość zabezpieczenia osoby/rodziny na terenie Centrum Opieki nad Dzieckiem.

5. <u>Opracowanie na terenie powiatów/miast na prawach powiatu lokalnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.</u>

Opisane zadanie wynika z *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.*

Na terenie województwa podkarpackiego w 2021 r. 11 powiatów, w tym 2 miasta na prawach powiatu opracowało lokalne diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie. Łącznie opracowano 13 diagnoz. Ponadto w 9 powiatach pozostawały aktualne diagnozy z lat poprzednich (w tym znalazło się 1 miasto na prawach powiatu). 12 powiatów, w tym 2 miasta, nie zrealizowały opisanego zadania.

Biorąc pod uwagę powyższe, poziom realizacji zadania w skali województwa należy uznać za nadal nie w pełni niewystarczający.

6. <u>Działania pomocowe prowadzone w 2021 r. przez pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR), miejskich ośrodków pomocy rodzinie (MOPR) oraz ośrodków pomocy społecznej (OPS) realizujących zadania powiatu, w odniesieniu do osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie.</u>

a) Najczęściej wymieniane działania podejmowane wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Podjęte działania	Liczba osób korzystających
udostępnianie informacji o placówkach udzielających pomocy	542
Procedura „Niebieskie Karty"	530
wsparcie	83
współpraca z policją	17
monitorowanie środowiska	478
kierowanie do KRPA	459
poradnictwo psychologiczne	425
praca socjalna	87
porady rodzinne, terapia rodzinna	153
poradnictwo prawne	384
poradnictwo socjalne	852
interwencja kryzysowa	69
konsultacje terapeutyczne, psychoterapia	47
współpraca z OPS	116
przekazanie ulotek, broszur informacyjnych	63
współpraca interdyscyplinarna	476
udział w grupie wsparcia	69
konsultacje wychowawcze i psychoedukacja	87
poradnictwo pedagogiczne	67
współpraca z OIK	494
udzielanie schronienia	20
edukacja dotycząca zjawiska przemocy	98
brak działań	8
pomoc w uzyskaniu wsparcia finansowego	33
poradnictwo	530

b) Najczęściej wymieniane działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podjęte działania	Liczba osób korzystających
kierowanie do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	336
motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego	382
kierowanie do OIK	321
współpraca interdyscyplinarna	321
poradnictwo psychologiczne	110
praca socjalna	46
edukacja nt. konsekwencji stosowania przemocy	66
monitorowanie uczestników programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	94
poradnictwo socjalne	61
motywowanie do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	59
Współpraca z OPS	26
poradnictwo pedagogiczne	29
edukacja dot. prawidłowych metod wychowawczych	35
spotkania rodzinne	35
brak działań	12 powiatów
wniosek do KRPA	7
realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	14
korzystanie z psychoterapii	31
poradnictwo prawne	6
konsultacje terapeutyczne, pomoc terapeuty	12

c) Najczęściej wymieniane działania podejmowane wobec świadków przemocy w rodzinie.

Podjęte działania	Liczba osób korzystających
Informowanie o miejscach udzielania pomocy	55
poradnictwo psychologiczne	48
poradnictwo prawne	37
wsparcie	2
poradnictwo socjalne	57
edukacja dot. prawidłowych metod wychowawczych	34
skierowanie do OIK	21
brak działań	18 powiatów
udzielanie informacji związanych z przemocą w rodzinie	2
propozycja spotkań z psychologiem	5
współpraca z OPS	2
procedura „Niebieskie Karty"	3
psychoedukacja	2
poradnictwo pedagogiczne	48
przekazanie ulotek i broszur	2

d) Najczęściej wymieniane działania podejmowane wobec dzieci doświadczających przemocy w rodzinie.

Podjęte działania	Liczba osób korzystających
monitorowanie środowiska	188
współpraca z Policją	188
współpraca z kuratorami	188
prowadzenie procedury „Niebieskie Karty" z opiekunem bezpiecznym	188
wsparcie socjalne	188
poradnictwo prawne	188
współpraca ze szkołami i przedszkolami	188
pomoc psychologa	46
przesyłanie pism do Sądu z prośbą o wgląd w sytuację dziecka	11
pomoc pedagogiczna	8
Edukacja rodziców z zakresu prawidłowych metod wychowawczych	18
skierowanie na konsultacje pedagogiczne lub psychologiczne	8
brak działań	16 powiatów

pomoc psychoterapeuty, terapia	9
zabezpieczenie dzieci - przekazanie pod opiekę rodziny zastępczej	11
wsparcie asystenta rodziny	2
wsparcie	6
rozmowy	6
psychoedukacja	6
propozycja udziału w zajęciach świetlicy	6
udzielanie schronienia	18
praca koordynatora z rodziną zastępczą	18

e) Liczba wypełnionych przez pracowników PCPR formularzy „Niebieska Karta–A" (uwzględniono wyłącznie powiaty, bez miast realizujących jednocześnie zadania gminy i powiatu, gdyż te dane znajdują się w analizie dotyczącej zadań gminy).

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A"
87

f) Liczba lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych.

Liczba lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych
17

g) Udział pracowników PCPR w działaniach zespołów interdyscyplinarnych w gminach (nie dotyczy OPS/MOPR realizujących zadania gminy i powiatu, gdyż opisane zadanie jest im przypisane z mocy prawa i jest analizowane w ankiecie, dotyczącej realizacji zadań gminy).

Udział pracowników PCPR w działaniach gminnych zespołów interdyscyplinarnych	Liczba gmin	Brak udziału pracowników PCPR w działaniach gminnych zespołów interdyscyplinarnych
13	15	11

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż pracownicy 13 powiatowych centrów pomocy rodzinie byli członkami lokalnych zespołów interdyscyplinarnych (analogicznie do roku poprzedniego), natomiast 11 powiatów nie wykazało zaangażowania w działania zespołów interdyscyplinarnych w gminach znajdujących się na ich terenie. Oznacza to, że niemal połowa powiatów nie podejmuje współpracy z gminami na swoim terenie w ww. zakresie.

W przypadku jedynie 8 powiatów pracownicy PCPR brali udział w pracach grup roboczych w gminach, rozpatrujący indywidualne przypadki osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie. Szczegółowe informacje przedstawia tabela.

h) Udział pracowników PCPR w działaniach grup roboczych w gminach (nie dotyczy OPS/MOPR realizujących zadania gminy i powiatu, gdyż opisane zadanie jest im przypisane z mocy prawa i jest analizowane w ankiecie, dotyczącej realizacji zadań gminy).

Udział pracowników PCPR w działaniach grup roboczych	Liczba gmin	Brak udziału pracowników PCPR w działaniach grup roboczych
8	12	15

Biorąc pod uwagę fakt, że województwo podkarpackie liczy 160 gmin, zwraca uwagę bardzo niski poziom zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie w pracę zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych.

7. **Liczba dokonanych w 2021 r. przez powiatowe centra pomocy rodzinie i ośrodki interwencji kryzysowej zawiadomień o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, na podstawie *art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.***

Instytucja, do której przekazano zawiadomienie	Liczba zawiadomień dokonanych przez PCPR	Liczba zawiadomień dokonanych przez OIK
Policja	0	9
Prokuratura	2	11

Wykazane dane wskazują na bardzo niski poziom zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie i ośrodków interwencji kryzysowej w działanie, jakim jest zawiadamianie o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, na podstawie *art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.

8. **Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (SOW) *(art. 6 ust. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).***

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują 4 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Jest to największa liczba tego typu jednostek przypadająca na województwo w Polsce. Łącznie dysponują one 88 miejscami hostelowymi. Realizują one zadania w zakresie: interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym, potrzeb bytowych. Wykaz opisanych jednostek oraz dane teleadresowe, wraz z podaniem liczby miejsc, jakimi dysponują te jednostki, przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela. Wykaz SOW.

Lp.	Powiat	Nazwa jednostki	Adres	tel., e-mail	Liczba miejsc
1.	Powiat Leski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie SOS w Lesku	ul. Jana Pawła II 18 B 38-600 Lesko	13/4927252, 13/4927253 e-mail: sos2@powiat-leski.pl sos@powiat-leski.pl	20
2.	Powiat Leżajski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie	ul. Łukasiewicza 4 37-310 Nowa Sarzyna	17/2413813 e-mail: sownowasarzyna@vp.pl	18
3.	Powiat Przemyski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach	Korytniki 14 37-741 Krasiczyn	16/6718594 e-mail: kontakt@sow-korytniki.pl, dyrektor@sow-korytniki.pl	20
4.	Powiat Tarnobrzeski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzycach	ul. 11 Listopada 12 39-432 Gorzyce	15/8362370, 15/8362759 e-mail: sowgorzyce@onet.eu cwirs@onet.pl	30

8.1. Stwierdzone potrzeby utworzenia na terenie powiatów specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Na podstawie badania ankietowego ustalono, iż żaden z powiatów nie wykazał potrzeby utworzenia na swoim terenie, kolejnego w województwie podkarpackim, specjalistycznego

ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Jako uzasadnienie podawano, że potrzeby mieszkańców powiatu w ww. zakresie zaspokajane są w pełni przez istniejące specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz stałą współpracę z tymi jednostkami. Dodatkowo potrzeby osób dotkniętych przemocą na terenie powiatów zabezpieczają ośrodki interwencji kryzysowej i punkty interwencji kryzysowej/punkty konsultacyjne. Niektóre z powiatów wskazywały również, że nie odnotowują zgłoszeń klientów, wymagających umieszczenia w SOW lub zdarza się to rzadko. Wspomniano również, że zdarzały się sytuacje kierowania klientów tego wymagających do SOW, jednak osoby skierowane nie wyraziły na to zgody.

8.2. Posiadanie przez powiatowe centra pomocy rodzinie opracowanej procedury kierowania osób dotkniętych przemocą w rodzinie do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (SOW).

Powiatowe centra pomocy rodzinie, celem wdrożenia sprawnego systemu mającego na celu umieszczanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, winny dysponować właściwą procedurą postępowania pracowników w tym zakresie. Informację o podmiotach, które opracowały ww. procedurę przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Posiadanie przez powiatowe centra pomocy rodzinie opracowanej procedury kierowania osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie do SOW.

Odpowiedź twierdząca	Odpowiedź negatywna
23	2

Rekomenduje się, by powiaty nie posiadające opracowanych ww. procedur wykonały to zadanie niezwłocznie.

8.3. Aktywność powiatowych centrów pomocy rodzinie w kierowaniu osób potrzebujących do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (SOW).

Tabela. Kierowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie do SOW.

Liczba osób skierowanych do SOW w Gorzycach	Liczba osób skierowanych do SOW w Korytnikach	Liczba osób skierowanych do SOW w Lesku	Liczba osób skierowanych do SOW w Nowej Sarzynie
4	0	0	2

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdza się brak aktywności powiatowych centrów pomocy rodzinie, związanej z kierowaniem klientów do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

9. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie *(art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).*

9.1. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wykaz powiatów/miast realizujących zadania powiatu i gminy, prowadzących w 2021 r. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Lp.	Powiat	Pełna nazwa i adres podmiotu realizującego program	Nazwa programu	Liczba edycji programu	Liczba osób uczestniczących	Liczba osób, które ukończyły program	Program zakończony/ przerwany z uwagi na trwanie epidemii
1	Dębicki	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy ul. Gawrzyłowska 31 39-200 Dębica	Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie dębickim na lata 2021-2022.	1	12	8	zakończony
2	Jarosławski	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu ul. Jana Pawła II 17 37-500 Jarosław	Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie "Zacznij wszystko od nowa...".	1	10	8	przerwany
3	**Krosno Miasto**	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, ul. Piastowska 58, 38-400 Krosno	Program Korekcyjno-Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Gminie Miasto Krosno w 2021 r.	1	8	4	zakończony
4	Lubaczowski	Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie ul. Piłsudskiego 8 37-600 Lubaczów	Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021-2023 "Zacznij wszystko od nowa...".	1	12	10	zakończony
5	Łańcucki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łańcucie ul. Piłsudskiego 70/5 37-100 Łańcut	Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1	9	8	zakończony
6	Mielecki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu ul. Żeromskiego 34 39-300 Mielec	Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie pn. "Dom bez przemocy".	1	12	9	zakończony
7	Niżański	Caritas Diecezji Sandomierskiej Ośrodek Interwencji Kryzysowej ul. Rzeszowska 35 37-420 Rudnik nad Sanem	Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie "Ocalić to, co zginęło"	1	6	5	zakończony

8	Przemyski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Korytnikach, Korytniki 14, 37-741 Krasiczyn	Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie pn. "Zacznij wszystko od nowa..."	1	10	8	zakończony
9	Przeworski	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przeworsku ul. Lwowska 16 37-200 Przeworsk	Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie pn. "Zacznij wszystko od nowa..."	1	7	4	zakończony
10	Rzeszowski	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie ul. S. Batorego 9 35-005 Rzeszów	'Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie w Powiecie Rzeszowskim na Lata 2019-2022	1	14	11	zakończony
11	**Rzeszów miasto**	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie, ul. Jagiellońska 26, Rzeszów	Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie	1	8	4	zakończony
12	Stalowowolski	Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej "Integracja" - Stalowowolski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej, ul. Polna 18, 37-464 Stalowa Wola	Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy	1	14	0	zakończony
	Razem	**12 realizatorów**					

W przypadku braku realizacji na terenie powiatu programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, jako przyczyny takiego stanu rzeczy najczęściej wykazywano:

- brak kadry spełniającej wymagania kwalifikacyjne do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- niewystarczającą liczbę osób zgłaszających się samodzielnie oraz zgłaszanych przez instytucje i służby do udziału w programie,
- brak chętnych osób do udziału w programie, nieutworzenie się grupy, pomimo wydłużenia terminu rekrutacji oraz wielokrotnego powiadamiania jednostek z terenu powiatu zajmujących się problematyką przemocy domowej,
- realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2021 r. z uwagi na trwanie epidemii i związane z tym obostrzenia, niektóre powiaty nie podjęły się realizacji programu, a 2 powiaty przerwały i nie ukończyły zajęć w ramach programu.

9.2. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Jest to zadanie nałożone przez „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jego realizacja wygląda następująco.

Tabela. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Liczba powiatów i miast na prawach powiatu realizujących działania	Liczba osób objętych działaniami monitorującymi	Formy prowadzonych czynności
12	**148**	Kontakt telefoniczny lub osobisty z uczestnikami programu. Kontakt telefoniczny z kuratorami sądowymi. Zapytania do GOPS/MOPS, Zespołów Interdyscyplinarnych, czy osoby, które ukończyły program, powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy oraz czy wobec ww. jest wszczęta/zakończona procedura „Niebieskie Karty". Rozmowy telefoniczne z przewodniczącymi Zespołów Interdyscyplinarnych, przesłanie pism do ww. o dalszą współpracę w zakresie motywowania uczestników programu. Stała współpraca z instytucjami związanymi z realizacją zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przekazywanie informacji dotyczących osób, które ukończyły program. Listy obecności na zajęciach, ankiety ewaluacyjne. Rozmowa ze współmałżonkiem uczestnika programu, rodzicami, partnerem, rozmowa z kuratorem, pracownikiem socjalnym. Kontakt z osobą realizującą program, wymiana informacji. Ankieta telefoniczna. Kontakt z przedstawicielami Policji i in.

9.3. Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego.

W 2021 r. działania w ww. zakresie prowadzone były przez 16 powiatów/miast na prawach powiatu. Formy prowadzonych oddziaływań przedstawia tabela poniżej.

Tabela. Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Liczba powiatów i miast na prawach powiatu realizujących działania	Liczba osób objętych działaniami	Formy prowadzonych czynności
16	**227**	Rozmowy osobiste i telefoniczne z uczestnikami programu. Pozyskiwanie informacji z M/GOPS. Kontakt telefoniczny z kuratorami sądowymi. Zapytania do GOPS/MOPS, Zespołu Interdyscyplinarnego czy osoby, które ukończyły program, powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy oraz czy wobec ww. jest wszczęta/zakończona procedura „Niebieskie Karty". Kontakt z rodziną uczestnika programu.

		Wizyty w miejscu zamieszkania, rozmowy z członkami rodzin. Kontakt z dzielnicowymi i pracownikami socjalnymi. Ankieta ewaluacyjna. Ustalenia telefoniczne z instytucjami kierującymi na program. Ankieta monitorująca do instytucji. Ankieta monitorująca do żon i ankieta monitorująca do uczestników.

10. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz badanie skuteczności ww. programów.

10.1. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2021 r. na terenie województwa podkarpackiego 5 powiatów opracowało i podjęło się realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Lp.	Powiat	Pełna nazwa i adres podmiotu realizującego program	Nazwa programu	Liczba edycji programu	Liczba osób uczestni-czących	Liczba osób, które ukończyły program	Program zakończony/ przerwany z uwagi na trwanie epidemii
1.	Jarosławski	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu ul. Jana Pawła II 17 37-500 Jarosław	Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową "Nowy Horyzont"1	1	7	3	zakończony
2.	Leżajski	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku ul. M.C. Skłodowskiej 8 37-300 Leżajsk	Program psychologiczno-terapeutyczny "Komunikacja bez przemocy szansą dla rodziny"	1	6	4	zakończony
3.	Przemyski	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Korytniki 14 37-741 Krasiczyn	Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie pn. "Nowy Horyzont"	1	12	9	zakończony
4.	Przeworski	Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Przeworsku, ul. Lwowska 16, 37-200 Przeworsk	Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie pn. "Nowy horyzont".	1	8	4	zakończony
5.	**Tarnobrzeg Miasto**	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu, ul. Kopernika 3, 39-400 Tarnobrzeg	Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie "Moja zmiana szansą dla mojej rodziny" na rok 2021.	1	6	3	zakończony
Razem				**5**	**39**	**23**	

10.2. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ww. zadanie nakłada „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonej analizy, działania w tym zakresie w 2021 r. prowadził wyłącznie 1 powiat, w którym zrealizowano program. Informacje o prowadzonych czynnościach w przedmiotowym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Liczba powiatów realizujących działania	Liczba osób objętych działaniami	Formy prowadzonych czynności
5	35	- Zapytania do GOPS/MOPS, czy osoby, które ukończyły program powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy oraz czy wobec ww. jest wszczęta/zakończona procedura NK. - Rozmowa z uczestnikami w trakcie realizacji programu, kontakt telefoniczny z pracownikami socjalnymi, kuratorami, współmałżonkami, ankieta na zakończenie programu. Monitoring jest prowadzony raz na kwartał w trakcie realizacji programu oraz przez 3 lata od zakończenia programu.

11. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.

W 2021 r. 8 powiatów, w tym 2 miasta realizujące zadania powiatu i gminy, opracowały lokalne analizy dotyczące czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Ponadto w 11 przypadkach pozostają aktualne analizy z lat poprzednich. Jeden z powiatów nie udzielił odpowiedzi na to pytanie. Zestawienie zbiorcze wykazywanych w ankietach przesłanek, które sprzyjają i utrudniają skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela. Lokalne czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Lokalne czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Liczba zgłaszających jednostek
dobra współpraca pomiędzy instytucjami	11
procedura NK i działalność ZI, GR	4
dobry dostęp do jednostek pomocowych, poradnictwa specjalistycznego	8
działalność OIK	5
realizacja PKE	6
prowadzenie specjalistycznego poradnictwa	5
doświadczenie służb kadry specjalistów	4
wzrost wiedzy i świadomości społeczeństwa lokalnego	2
kadra o wysokich kwalifikacjach	3
podnoszenie kwalifikacji członków Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych	5
prowadzona i udostępniona baza danych o instytucjach i formach pomocy dla osób uwikłanych w problem przemocy	6
zapewnienie schronienia ofiarom przemocy	1
współpraca interdyscyplinarna	3
kampanie społeczne, informacyjne, edukacyjne	2
większy dostęp do wiedzy na temat zjawiska przemocy	1
działalność SOW	3
możliwość udziału w szkoleniach, podnoszenia kwalifikacji	2
możliwość pozyskiwania środków na realizację projektów	1
rozwój infrastruktury instytucji udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą	3

dobra współpraca osób zarządzających instytucjami	11
dobre rozwiązania prawne	1
zmiana postaw i przekonań	1
realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1
działalność PCPR	1
mała społeczność lokalna, otwarta na wzajemne kontakty	1
wiedza wśród społeczności lokalnej, gdzie szukać pomocy	2
realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1
terapia rodzinna	1
wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież	1
funkcjonowanie grup terapeutycznych i grup wsparcia	1
placówka interwencyjna dla dzieci	1

Tabela. Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	**Liczba zgłaszających jednostek**
bierna postawa osób poszkodowanych, brak współpracy, ukrywanie problemu przemocy	7
niska świadomość społeczna, przekonania, mity i stereotypy, społeczne przyzwolenie na przemoc	4
brak warunków do egzekucji eksmisji wobec sprawców, brak pomieszczeń tymczasowych w zasobach gminy	3
wstyd, lęk przed sprawcą u osób pokrzywdzonych, poczucie winy, odmowa składania zeznań lub ich wycofywanie	5
brak specjalistycznej kadry	2
brak systemu finansowania zadań	3
poczucie bezkarności wśród sprawców przemocy, brak skutecznych rozwiązań	3
przewlekłość postępowań sądowych, wydłużony tryb postepowania karnego o znęcanie nad rodzina, a także procedury przymusowego leczenia odwykowego	4
brak skutecznych oddziaływań na sprawców przemocy	4
nieskuteczne działanie organów sprawiedliwości i ścigania, przewlekłość prowadzenia spraw	2
mała dostępność poradnictwa specjalistycznego	4
brak mieszkań socjalnych, zabezpieczenia miejsc hostelowych	4
niechęć do współpracy osób stosujących przemoc	4
lęk przed sprawcą, obawa przed eskalacją przemocy	3
niska wiedza społeczeństwa na temat możliwości pomocy rodzinom doświadczającym przemocy	4
ukrywanie przemocy w środowisku lokalnym	5
brak współpracy pomiędzy instytucjami	3
słaby przepływ informacji	1
nadmiar obowiązków u pracowników pomocy społecznej	2
powiązanie przemocy w rodzinach z alkoholizmem i innymi uzależnieniami	3
wypalenie zawodowe	1
zależność ekonomiczna ofiary od sprawcy	3
niechęć świadków przemocy do ingerowania w sprawy rodziny, zgłaszania przemocy domowej	1
niskie zaangażowanie ochrony zdrowia w realizację procedury „Niebieskie Karty"	2
ograniczona liczba szkoleń dla kadry zajmującej się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2
długie terminy oczekiwania na przymusowe leczenie odwykowe lub psychiatryczne	3
zbiurokratyzowane przepisy prawne	2
niewystarczające przygotowanie merytoryczne kadry	2
nieprawidłowe wykorzystywanie procedury „Niebieskie Karty"	1
brak umiejętności właściwego rozpoznawania zjawiska przemocy	1
przenoszenie odpowiedzialności za podjęcie działań na inne podmioty przez niektóre instytucje zobowiązane do interwencji	1
brak programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1
brak wiary osób poszkodowanych w skuteczność pomocy	1

trudna sytuacja materialna osób poszkodowanych	1
brak wsparcia ofiar ze strony najbliższej rodziny	1
negatywne nastawienie do instytucji pomocowych i wymiaru sprawiedliwości	1
słabe umiejętności wychowawcze, bezradność opiekuńczo-wychowawcza	1
likwidacja posterunków policji w małych miejscowościach	2
brak informacji zwrotnej z Sądu o etapie prowadzonych postepowań	1
zastraszanie ofiary przemocy przez sprawcę	1
różnorodność interpretacji przepisów przez instytucje pomocowe	1
zdarzające się fakty wtórnej wiktymizacji ofiar na policji, w sądach i jatrogenizacji w ochronie zdrowia	1

12. Działania systemowe zapobiegające krzywdzeniu dzieci realizowane na terenie powiatów.

Z dokonanego badania ankietowego wynika, iż działania systemowe zapobiegające krzywdzeniu dzieci w 2021 r. realizowane były na terenie 8 powiatów, w tym 1 miasta realizującego zadania gminy i powiatu. Prowadzone działania przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Działania systemowe zapobiegające krzywdzeniu dzieci.

Lp.	Powiat	Realizowane działania
1.	jasielski	Systematyczna współpraca z sądem, policją, szkołami, pracownikami socjalnymi i in. Pracownicy OIK uczestniczą w grupach roboczych. Prowadzone są kampanie społeczne (szkolenia, ulotki, broszury, plakaty) w celu promowania wśród rodziców prawidłowych metod wychowawczych bez stosowania przemocy.
2.	kolbuszowski	Poradnictwo wychowawcze, pedagogiczne dla rodziców, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla dzieci, współpraca ze szkołami z terenu powiatu, współpraca z PPP.
3.	**Krosno miasto**	Działalność świetlic osiedlowych dla dzieci i młodzieży, realizujących zadania profilaktyczne.
4.	krośnieński	Poradnictwo dla rodzin zastępczych, superwizja pracowników Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, upowszechnianie informacji nt. Kampanii "16 Dni Bez Przemocy", systematyczna współpraca z Sądem Rodzinnym oraz OPS-ami z terenu powiatu.
5.	mielecki	Zapewnienie miejsca w rodzinie zastępczej zawodowej, udzielenie wsparcia psychologicznego, a w razie konieczności schronienia w PIK, przesyłanie pism do sądu z prośbą o wgląd w sytuację dziecka, współpraca z OPS - monitorowanie sytuacji dziecka.
6.	ropczycko-sędziszowski	Warsztaty z zakresu kompetencji rodzicielskich dla rodziców/opiekunów prawnych wychowanków placówki. Zajęcia edukacyjne dla dzieci. W ramach działalności PPP prowadzenie zajęć edukacyjnych, treningu umiejętności społecznych dla uczniów.
7.	rzeszowski	Organizacja zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych z terenu powiatu. Prowadzenie spotkań grupy wsparcia "Orchidea". Spotkania plenerowe organizowane przez OIK/PCPR. Współpraca pracowników OIK z mediami, artykuły w prasie, na stronach internetowych gmin i PCPR oraz w social mediach (Facebook OIK).
8.	stalowowolski	Warsztaty edukacyjne dla przedstawicieli oświaty, zajęcia edukacyjne dla rodziców, opiekunów dzieci.

13. Kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie prowadzone przez powiaty w województwie podkarpackim.

Ww. zadanie nakłada „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, na terenie województwa podkarpackiego realizacji tego działania podjęło się 12 powiatów oraz 2 miasta realizujące zadania gminy i powiatu. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Lp.	Powiat	Realizowane kampanie
1.	dębicki	Kampania informacyjno-edukacyjna na temat zjawiska przemocy w postaci ulotek i plakatów.
2.	jarosławski	"Pomarańczowa wstążka" - dyżur specjalisty pracy socjalnej oraz kuratora zawodowego, "Biała wstążka" - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny.
3.	jasielski	Kampania "16 Dni Bez Przemocy" - rozpowszechniano wśród społeczności lokalnej i pracowników służb materiały edukacyjno-profilaktyczne oraz informacyjne opracowane przez OIK w Jaśle i rekomendowane przez PARPA. Informacje zostały też zamieszczone na stronie internetowej OIK. Zorganizowano warsztaty edukacyjne dla seniorów.
4.	lubaczowski	W ramach projektu "Sami dla Siebie i Waszej przyszłości" przeprowadzona została kampania informacyjna poprzez umieszczenie na stronach internetowych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jej skutków, zorganizowano cykl spotkań pedagogów z uczniami SP, ich rodzicami/opiekunami.
5.	przemyski	Przekazanie informacji do GOPS, MOPS, informacja w radiu lokalnym.
6.	**Przemyśl miasto**	Opracowano lokalny informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, akcje ulotkowe i informacyjne na otwartych imprezach plenerowych, audycje radiowe na temat przemocy, umieszczanie treści na temat przemocy na stronie internetowej w serwisach społecznościowych MOPS.
7.	ropczycko-sędziszowski	Na stronach internetowych Starostwa systematycznie publikowane były opracowania dotyczące zagadnień przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.
8.	rzeszowski	Współpraca OIK z mediami, organizacja zajęć profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach, spotkania grupy wsparcia "Orchidea", spotkanie plenerowe.
9.	**Rzeszów miasto**	Kampania "Rzeszów Przeciwko Przemocy" w ramach kampanii "16 Dni Działań Przeciwko Przemocy".
10.	stalowowolski	Konferencja lokalna pn. "Oswoić się z przemocą".
11.	strzyżowski	Prelekcje, spotkania informacyjne z rodzicami, młodzieżą, zajęcia warsztatowe, zamieszczanie informacji na stronach internetowych szkół, jednostek pomocowych, PPP, rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, szkolenia.
12.	tarnobrzeski	Upowszechnianie materiałów informacyjnych: plakaty, ulotki, informacje własne i innych jednostek.

14. <u>Upowszechnianie informacji, dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej i in. osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.</u>

Ww. zadanie nakłada „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, na terenie województwa podkarpackiego działania w opisanym zakresie podjęły 23 powiaty, w tym 3 miasta realizujące zadania powiatu i gminy. Wśród czynności, jakie zostały zrealizowane w 2021 r. wymieniano:

- działalność OIK - indywidualne poradnictwo,
- działania informacyjne, dotyczące miejsc udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy,
- przekazywanie informacji osobom zgłaszającym się do PCPR,
- umieszczanie informacji na stronie internetowej PCPR, tablicach informacyjnych,
- informowanie OPS o możliwości skorzystania ze specjalistycznego, nieodpłatnego poradnictwa,

- rozpowszechnianie informatorów z danymi teleadresowymi instytucji pomocowych i służb na terenie miasta i powiatu,
- informowanie o podejmowanych projektach,
- opracowano lokalny informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- plakaty, ulotki umieszczane w miejscach publicznych,
- upowszechnianie informacji, dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej poprzez media społecznościowe, portal internetowy, banery informacyjne,
- rozpowszechnianie informacji wśród ośrodków pomocy społecznej, służby kuratorskiej, policji, prokuratury na terenie powiatu o formach udzielanego specjalistycznego wsparcia,
- umieszczanie informacji na stronach internetowych,
- porady telefoniczne,
- organizowanie zajęć profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach z terenu powiatu,
- realizacja projektów,
- współpraca OIK z lokalnymi mediami,
- konferencja "Oswoić się z przemocą"
- prowadzenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego
- i in.

15. Realizacja w 2021 r. zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.

Jest to kolejne zadanie, jakie nałożył na powiaty „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, na terenie województwa podkarpackiego działania w opisanym zakresie podjęło 4 powiaty, 21 powiatów nie podjęło się realizacji zadania (w tym miasta na prawach powiatu). Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Lp.	Powiat	Rodzaj opracowanych i realizowanych zajęć	Podmiot realizujący działania
1.	dębicki	Zajęcia profilaktyczno-wychowawcze poruszające tematykę przeciwdziałania przemocy.	Placówki oświatowe z terenu powiatu.
2.	przemyski	Zajęcia pedagogiczne.	SOW w Korytnikach.
3.	rzeszowski	Spotkania grupy wsparcia "Orchidea".	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnie.
4.	tarnobrzeski	Zajęcia indywidualne dotyczące przemocy i jej skutków. Zajęcia edukacyjne prowadzone przez psychologów PPP, poradnictwo, wsparcie udzielane dzieciom i dorosłym. Specjaliści biorą udział w zespołach interdyscyplinarnych przy MOPS, gdzie odbywają się spotkania z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie.	Centrum Opieki nad Dzieckiem w Skopaniu. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

16. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w 2021 r.

Ww. zadanie nakłada „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, na terenie województwa podkarpackiego ww. działania zrealizowały tylko 2 powiaty. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w 2021 r.

Lp.	Powiat	Rodzaj opracowanych i realizowanych zajęć	Podmiot realizujący działania
1.	przemyski	Program psychologiczny dla ofiar przemocy w rodzinie.	SOW w Korytnikach
2.	tarnobrzeski	Program psychoedukacji w grupie "Empatia". Program edukacyjno-terapeutyczny "Zaczarowany świat emocji" dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Program psychoedukacji i terapii rodzin. Program edukacyjno-terapeutyczny dla dziecka 5-letniego z podwyższoną ekspozycją na agresję. Program wsparcia pedagogiczno-psychologicznego dla ojca 3 dzieci niepełnosprawnych. Program terapeutyczny dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz rodziców. Biofeedback.	Centrum Opieki nad Dzieckiem w Skopaniu.

17. Wdrożenie i realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia.

Jest to kolejne zadanie, jakie nałożył na powiaty „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021". Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, na terenie województwa podkarpackiego działania w opisanym zakresie podjęło 8 powiatów, w tym znalazły się 2 miasta realizujące zadania gminy i powiatu, 17 powiatów (w tym dwa miasta) nie podjęły się realizacji zadania. Szczegóły przedstawia tabela poniżej. Dane odnoszą się wyłącznie do powiatów i miast, które realizowały zadanie w 2021 r.

L.P.	Powiat	Rodzaj udzielonego wsparcia
1.	jarosławski	Pracownik PCPR uczestniczył w projekcie osłonowym realizowanym przez GOPS, udział w szkoleniu. Terapeuta rodzinny udzielający wsparcia w PIK podjął studia podyplomowe w zakresie pomocy psychologicznej i interwencji kryzysowej.
2.	kolbuszowski	Grupa wsparcia dla pracowników socjalnych OPS.
3.	**Krosno miasto**	Superwizja grupowa pracowników socjalnych MOPR i DIK.
4.	krośnieński	Superwizja dla pracowników PCPR.
5.	ropczycko-sędziszowski	Udział pracownika POIK w konferencjach i szkoleniach.
6.	rzeszowski	Superwizja.
7.	**Rzeszów miasto**	Superwizja dla pracowników OPSiIK.
8.	stalowowolski	Superwizja, warsztat dotyczący wypalenia zawodowego.

18. <u>Podsumowanie.</u>

Wyniki przeprowadzonego badania, dotyczącego realizacji zadań powiatu, wynikających z *ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, realizacji niektórych zadań wynikających z *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021* oraz prowadzonych działań wobec osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie - dane za 2021 rok, ukazują obszary, w których aktywność powiatów jest wystarczająca oraz obszary wymagające zwiększenia aktywności i zaangażowania.

Wszystkie powiaty/miasta na prawach powiatu, posiadają opracowane powiatowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W przypadku miast na prawach powiatu w 3 przypadkach były to Miejskie Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w jednym przypadku zadania powiatu ujęto w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Jednak z uwagi na okoliczności związane z epidemią, a także inne okoliczności opisane w niniejszym opracowaniu, nie wszystkie powiaty/miasta na prawach powiatu, wykonały założenia zawarte w tych programach.

W ubiegłym roku 20 powiatów, w tym 3 miasta na prawach powiatu, posiadały opracowane programy służące działaniom profilaktycznym, mające na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Poziom wykonania ww. zadania obniżył się w stosunku do poprzedniego roku. Poziom merytoryczny ww. oddziaływań pozostaje nadal bardzo zróżnicowany, gdyż niektóre z wykazywanych programów nie noszą znamion działań systemowych.

Analizując wykonanie zadania, jakim jest zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia *(art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)* widzimy na podstawie przeprowadzonego badania, że na terenie województwa nie ma ośrodków wsparcia przeznaczonych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Lukę tę wypełniają jednak specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, punkty interwencji kryzysowej, co skutkuje zabezpieczeniem potrzeb potencjalnych klientów w tym zakresie.

W 2021 r. na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 15 ośrodków interwencji kryzysowej, które w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowały poradnictwo specjalistyczne, podejmowały oddziaływania interwencyjne i pomocowe. Jednak

z uwagi na trwającą pandemię, ich oddziaływania były ograniczone, a realizowane poradnictwo i wsparcie odbywało się często telefonicznie lub przy pomocy innych zdalnych środków komunikowania się.

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują 4 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, które dysponują one 88 miejscami hostelowymi. Zgodnie z założeniami realizują one zadania w zakresie: interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym, potrzeb bytowych.

W 2021 r. 13 powiatów realizowało programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a 5 prowadziło programy psychologiczno-terapeutyczne skierowane do ww. kategorii odbiorców, jednak ze względu na trwanie epidemii i związane z tym ograniczenia, nie wszystkie oddziaływania udało się zakończyć.

Działania systemowe zapobiegające krzywdzeniu dzieci w 2021 r. realizowane były na terenie 8 powiatów, w tym jednego miasta, czego nie można uznać za wystarczające.

Kampanie informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie prowadziło 12 powiatów i 2 miasta.

Upowszechnianie informacji, dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej i in. osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowały 23 powiaty (w tym 3 miasta).

Zajęcia edukacyjne kierowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie realizowało jedynie 4 powiaty, co oznacza, że 21 powiatów nie podjęło się realizacji tego zadania (w tym miasta na prawach powiatu).

Realizacji zadania, jakim jest wdrożenie i realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia podjęło się tylko kilka powiatów/miast.

Ponadto za niepokojące należy uznać:

- brak opracowania przez kilka powiatów/miast lokalnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie,
- niski poziom zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie w pracę zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w gminach na swoim terenie,
- niski poziom zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie i ośrodków interwencji kryzysowej w działanie, jakim jest zawiadamianie o powzięciu podejrzenia

o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, na podstawie *art. 12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*,

- brak aktywności, związanej z kierowaniem klientów tego wymagających do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- obniżający się poziom ilościowy realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz brak wzrostu ilościowego realizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Biorąc pod uwagę powyższe, rekomenduje się:

- posiadanie przez wszystkie powiaty/miasta lokalnej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie w pracę zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w gminach na swoim terenie,
- posiadanie przez wszystkie powiaty/miasta opracowanych programów służących działaniom profilaktycznym, mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, a także skorelowanie tych programów ze zdiagnozowanymi potrzebami gmin,
- zwiększenie poziomu realizacji oraz efektywności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- podjęcie działań systemowych zapobiegających krzywdzeniu dzieci,
- organizację kampanii informacyjnych mających na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy,
- ustawiczne upowszechnianie informacji, dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej i in., zwłaszcza w okresie pandemii, gdzie zauważalne jest zwiększenie się potrzeb w tym zakresie,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie,
- realizację programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie zaangażowania powiatowych centrów pomocy rodzinie i ośrodków interwencji kryzysowej w działanie, jakim jest zawiadamianie o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie,

- podniesienie poziomu aktywności, związanej z kierowaniem klientów tego wymagających do specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, celem umożliwienia skorzystania z pomocy stacjonarnej lub ambulatoryjnej,
- stale wdrażanie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia.